SALV
Strategische Adviesraad
LANDBOUW · VISSERIJ

Advies

Rampenschade

Brussel, 26 juni 2020

Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij O Wetstraat 34-36, 1040 Brussel O T +32 2 209 01 11
info@salv.be O www.salv.be

Bron coverfoto: SALV

De Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij adviseert de beleidsmakers, in hoofdzaak de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement, over landbouw en visserij in de brede zin van het woord. De adviezen, zoals vastgesteld door de belanghebbenden vertegenwoordigd in de adviesraad, passen in een gedragen politieke besluitvorming.

Adviesvraag: Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van het decreet van 5 april 2019 houdende de tegemoetkoming in de schade die aangericht is door rampen in het Vlaamse Gewest

Adviesvrager: Jan Jambon - Minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management

Ontvangst adviesvraag: 9 juni 2020

Adviestermijn: 30 dagen

Decretale opdracht: adviesfunctie

Goedkeuring raad: 26 juni 2020

Adviesnummer: 2020-07

Dossierhouder: Wouter Vanacker – wvanacker@serv.be

Contactpersoon: Koen Carels – kcarels@serv.be

Inhoud

Inhoud 3
Inleiding 4
Krachtlijnen 5
Situering 6
Advies 9
Lijst met figuren 15
Bijlagen 16

Inleiding

De Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij ontving op 9 juni 2020 de vraag van Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management om advies te verlenen over het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van het decreet van 5 april 2019 houdende de tegemoetkoming in de schade die aangericht is door rampen in het Vlaamse Gewest.

De adviestermijn omvat 30 dagen, conform de reguliere procedure.

Gelet op de inhoud van het advies heeft de SALV het adviesdossier behandeld in de werkcommissie klimaatadaptatie op 17 en 22 juni 2020.

Op 26 juni 2020 werd het advies door de SALV goedgekeurd, en vervolgens overgemaakt aan Vlaams minister-president Jan Jambon, Vlaams minister Zuhal Demir en Vlaams minister Hilde Crevits.

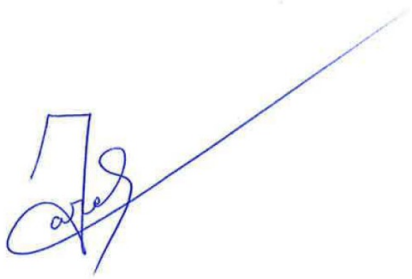

Hendrik Vandamme
Voorzitter

Koen Carels
Secretaris

Krachtlijnen

De adviesraad beklemtoont de volgende aanbevelingen als krachtlijnen van het advies:

- De vooropgestelde wijziging van de regelgeving inzake de erkenningscriteria voor natuurrampen vormt een essentiële stap in de totstandkoming van een nieuw palet aan risicobeheersinstrumenten dat op een aanvaardbare wijze invulling geeft aan de verschillende verantwoordelijkheden van verschillende private en publieke actoren.

- De adviesraad wijst binnen dat vernieuwd palet op de noodzaak van een slim ontworpen en goed functionerend rampenfonds binnen dat kader als belangrijk risicobeheersinstrument binnen een robuust adaptatiebeleid.

- Bied inzicht in de onderbouwing en de effectiviteit van het ganse adaptatiebeleid door middel van een sterk Vlaams Klimaatadaptatieplan en bijhorend monitoringssysteem.

- Geef vorm aan een passend adaptatiebeleid, waarbij de overheid de land- en tuinbouwers afdoende ondersteunt bij de effectieve omslag naar een bedrijfsvoering die de disruptieve effecten van de klimaatverandering maximaal kan helpen opvangen. De onderliggende maatregelen dienen samen correct in te haken op zowel de aanpassingscapaciteit van de sector als de actuele en voorspelde snelheid en intensiteit van de klimaatverandering.

- Een grondige socio-economische impactanalyse voor de verschillende klimaatscenario's ontbreekt in de motivering voor de vooropgestelde aanpassing van de regelgeving.

Situering

Historiek: het rampenfonds, het landbouwrampenfonds, en de brede weersverzekering

Tot de Zesde Staatshervorming behoorden het (algemene) Rampenfonds en het Landbouwrampenfonds tot de residuaire bevoegdheden van de federale staat. De Nationale Kas voor Rampenschade omvatte twee fondsen, namelijk het Nationaal Fonds voor Algemene Rampen en het Nationaal Fonds voor Landbouwrampen. Sinds de implementatie van de Zesde Staatshervorming (2014) zijn de gewesten bevoegd voor de erkenning van een natuurlijk fenomeen als landbouwramp. Ze zijn tevens bevoegd om de regels te bepalen inzake de vergoeding van de slachtoffers. De relatie tussen het Rampenfonds en het risicobeheer in de landbouw maakt reeds het voorwerp uit van het Regeerakkoord 2014-2019: “De regionalisering van het landbouwrampenfonds geeft ons de mogelijkheid om vlotter te kunnen beslissen over landbouwrampen. Wij onderzoeken de mogelijkheden van een allweersverzekering als alternatief.”[1]

Bij wijze van een programmadecreet werd de regelgeving vervolgens vrij plots en permanent gewijzigd. Art. 12 en 13 in het decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2019 van 21 december 2018[2] voorzagen immers in de uitsluiting van schade aan teelten of oogsten uit het algemeen Rampenfonds ten gevolge van landbouwrampen erkend vanaf 1 september 2019, door middel van wijzigingen van art. 7 en 9 van het decreet van 3 juni 2016 betreffende de tegemoetkoming voor schade aangericht door algemene rampen in het Vlaamse Gewest.[3] Art. 37 van het programmadecreet voorzag tevens in de wijziging van de Wet van 12 juli 1976 betreffende het herstel van zekere schade veroorzaakt aan private goederen door natuurrampen.[4] Voor landbouwrampen erkend vanaf 1 september 2019 zouden teelten en oogsten niet langer vergoedbare goederen zijn binnen dat regelgevend kader.

Met het decreet van 5 april 2019[5] en het besluit van 19 juni 2019[6] gaf de Vlaamse Regering vervolgens invulling aan een alternatief regelgevend kader voor het algemeen rampenfonds en het landbouwrampenfonds. Dit nieuw systeem van vergoeding van uitzonderlijke klimatologische schade aan landbouwteelten neemt de vorm aan van een weersverzekering.

---

1 Vlaamse Regering, Regeerakkoord 2014-2019, p. 72. Link: https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/hetregeerakkoord-van-de-vlaamse-regering-2014-2019.

2 Decreet van 21 december 2018 (B.S. 28 december 2018) houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2019. https://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?NUMAC=2018015650&param=inhoud

3 Decreet van 3 juni 2016 (B.S. 23 juni 2016) betreffende de tegemoetkoming voor schade, aangericht door algemene rampen in het Vlaamse Gewest.
Cf. http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi/article_body.pl?language=nl&caller=summary&pub_date=16-0623&numac=2016036021.

4 Wet van 12 juli 1976 (B.S. 13 augustus 1976) betreffende het herstel van zekere schade veroorzaakt aan private goederen door natuurrampen.
http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1976081830&table_name=wet.

5 Decreet van 5 april 2019 (B.S. 23 april 2019) houdende de tegemoetkoming in de schade die aangericht is door rampen in het Vlaamse Gewest.

6 Besluit van 19 juni 2019 (B.S. 8 juli 2019) van de Vlaamse Regering betreffende de premiesubsidie voor een brede weersverzekering in de landbouwsector.

Sinds 1 januari 2020[7] vervangt het nieuwe systeem de bestaande regelingen voor tegemoetkoming bij algemene of landbouwrampen. Tot en met 31 december 2024 zal het Rampenfonds de schade gedeeltelijk vergoeden door middel van een premiesubsidie, op voorwaarde dat de landbouwers minstens 25 procent van hun teeltareaal hebben verzekerd. Het aandeel van het areaal dat de landbouw(st)er verzekert, bepaalt het vergoedingspercentage voor de niet-verzekerde schade. Verzekerbare schade aan teelten en niet-binnengehaalde oogsten wordt na die overgangsperiode in principe niet meer vergoed door de overheid, maar wel door de verzekeringsmaatschappij.

Nieuwe regelgeving

Met het voorontwerp van besluit geeft de Vlaamse Regering invulling aan het voornemen om de voorwaarden met betrekking tot terugkeerperiodes om als ramp erkend te worden te actualiseren, conform zowel de initiële beleidsbrief Algemeen Regeringsbeleid 2018-2019[8] als de Beleidsnota Algemeen regeringsbeleid 2019-2024, waarin staat: “Wat de rampschade betreft, bereidt Vlaanderen zich de komende jaren voor door de herwerking van de beide rampenfondsen tot één fonds en het stimuleren van een brede weersverzekering voor landbouwteelten. Hierbij is de EU - verordening nr. 702/2014 van toepassing. In het licht van bovenstaande, herbekijken we de wetenschappelijke criteria om een natuurverschijnsel als ramp te erkennen.”[9]

Het onderhavig voorontwerp van besluit voorziet in een verstrenging van de ontvankelijkheidscriteria voor de erkenning van potentieel ongunstige natuurverschijnselen. De terugkeerperiode van het natuurverschijnsel wordt dertig jaar, in plaats van twintig jaar. Als argumentatie hiervoor voert de Vlaamse Regering de verhoogde accuraatheid van de weersvoorspellingen aan: “Burgers kunnen beter hun voorzorgen nemen tegen voorspelde natuurverschijnselen met uitzonderlijk karakter en zo de mogelijke schade beperken.”[10] De aanpassing naar een terugkeerperiode van dertig jaar resulteert in een wijziging van het wetenschappelijk meetbaar criterium voor de verschillende natuurverschijnselen. Navenant past de Vlaamse Regering het financieel ontvankelijkheidscriterium, bepaald door de som van de vastgestelde ramingen van de schade aan, van 30 naar 100 miljoen euro (art. 3).

Het voorontwerp van besluit beoogt ook een objectivering van het erkenningsproces, onder meer door in te zetten op wetenschappelijk advies van de bevoegde wetenschappelijke instellingen. Daarnaast worden tevens een aantal wijzigingen doorgevoerd in de schadebeoordelingsprocedure.

---

7 De voormelde datum van 1 september 2019 werd dus opgeschoven.

8 Vlaamse Regering, Beleidsbrief Algemeen Regeringsbeleid 2018-2019, Beleidsopties en -initiatieven 2019, p. 37, http://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1428079.

9 Vlaamse Regering, Beleidsnota Algemeen Regeringsbeleid 2019-2024, p. 5. https://publicaties.vlaanderen.be/download-file/32207

10 Vlaamse Regering, 5 juni 2020, Voorontwerp van uitvoeringsbesluit bij het decreet over de tegemoetkoming in de schade die aangericht is door rampen in het Vlaamse Gewest, nota, p. 2.

Eveneens op 5 juni 2020 keurde de Vlaamse Regering na beraadslaging het erkenningsbesluit voor de uitzonderlijke hitte en droogte van 2019 goed.[11]

Relatie tot de brede weersverzekering

De Vlaamse Regering neemt sinds het decreet van 5 april 2019 de rol van waarborgfonds op, overeenkomstig artikel 25 en 26 van dat decreet. Overeenkomstig §3 van artikel 26 van dat decreet komt de Vlaamse Regering tussen als de gesommeerde vergoedingen die de verzekeraars verschuldigd zijn in het kader van de brede weersverzekering 100 miljoen euro per jaar overschrijden.

Art. 30 van het onderhavig voorontwerp van besluit limiteert de tussenkomst van de Vlaamse Regering als waarborgfonds: “de financiële tegemoetkoming, vermeld in artikel 26, §1, van het decreet van 5 april 2019, wordt voor de gevallen, vermeld in artikel 26, §1, van het voormelde decreet, samen beperkt tot honderd miljoen euro per ramp.”. Dat maakt dat de totale maximale vergoeding (i.e. vanuit de verzekeringssector en de overheidswaarborg) 200 miljoen euro bedraagt.

[11] Vlaamse Regering, 5 juni 2020, Erkenningsbesluit zomer 2019 als landbouwramp.

Advies

Algemene aanbevelingen in het kader van het adaptatiebeleid

[1] **De vooropgestelde wijziging van de regelgeving inzake de erkenningscriteria voor natuurrampen vormt een essentiële stap in de totstandkoming van een nieuw palet aan risicobeheersinstrumenten dat op een aanvaardbare wijze invulling geeft aan de verschillende verantwoordelijkheden van verschillende private en publieke actoren.**[12] Daarbij wordt een grotere nadruk gelegd op de individuele of collectieve risico- en schadepreventie, eigen verantwoordelijkheid van de land- en tuinbouwbedrijven waarbij de schade wordt opgenomen in het eigen risico van de gebruiker en de ontwikkeling van een markt van private verzekeringsproducten**.**

[2] **De adviesraad wijst binnen dat vernieuwd palet op de noodzaak van een slim ontworpen en goed functionerend rampenfonds binnen dat kader als belangrijk risicobeheersinstrument binnen een robuust adaptatiebeleid.** Het Rampenfonds zal immers ook in de toekomst noodzakelijk zijn als vangnet voor tussenkomsten bij onverzekerbare en onbetaalbare risico's en teelten, voor schadedekking van hoge schadepercentages en als sturend instrument dat de haalbare uitbouw van een private verzekeringsmarkt ondersteunt.

Figuur 1 Het Rampenfonds vormt een essentieel onderdeel van een evenwichtig risicobeheersinstrumentarium.

12 Cf. SALV, SERV, Minaraad, 26 maart 2013, Advies Klimaatbeleidsplan 2013-2020, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/2013-09%20advies%20over%20het%20Vlaams%20Klimaatbeleidsplan.pdf

[3] **Bied inzicht in de onderbouwing en de effectiviteit van het ganse adaptatiebeleid door middel van een sterk Vlaams Klimaatadaptatieplan en bijhorend monitoringssysteem.** De adviesraad stelt vast dat er vanuit verschillende beleidsdomeinen (Landbouw en visserij, Omgeving, Kanselarij en Bestuur,…) beleidsvoorbereidingen worden getroffen en beleidsbeslissingen worden genomen, die samen de klimaatbestendigheid van de landbouwsector op uiteenlopende manier beïnvloeden. De SALV merkt tegelijk op dat het Vlaams Adaptatieplan 2021-2030 nog steeds niet werd gefinaliseerd. Dat plan moet volgens de adviesraad aantonen dat de ondernomen en vooropgestelde beleidsstappen binnen de verschillende beleidsdomeinen en overheden coherent en effectief zullen bijdragen aan een meer klimaatbestendige landbouw. Er is bovendien nog steeds geen monitoringssysteem dat moet toelaten om de aanpassing aan de klimaatverandering en het adaptatiebeleid zelf te monitoren en dit vanuit diverse perspectieven, waaronder effectiviteit, tijdigheid, sociale inclusie, economische haalbaarheid en maladaptatie.[13]

[4] **Geef vorm aan een passend adaptatiebeleid, waarbij de overheid de land- en tuinbouwers afdoende ondersteunt bij de effectieve omslag naar een bedrijfsvoering die de disruptieve effecten van de klimaatverandering maximaal kan helpen opvangen. De onderliggende maatregelen dienen samen correct in te haken op zowel de aanpassingscapaciteit van de sector als de actuele en voorspelde snelheid en intensiteit van de klimaatverandering.** De SALV vroeg eerder om een veelsporig en tijdig adaptatiebeleid.[14] Daarbij dient de overheid diverse vormen van adaptatie van de landbouw met voldoende middelen te ondersteunen, rekening houdende met de verwachte en actuele snelheid en intensiteit van de klimaatverandering. Naar verwachting kan een extreem neerslagtekort dat zich nu gemiddeld eens om de 20 jaar voordoet, zich in de toekomst gemiddeld maar liefst eens om de 2 jaar voordoen.[15] Reeds recent konden we vaststellen dat op korte tijd ernstige natuurrampen als gevolg van klimaatverandering vaker voorkomen en dat ze zich sneller – zelfs jaarlijks – opvolgen.

De overheid dient zich steeds de vraag te stellen of beoogde aanpassingen in de regelgeving zich op correcte en aanvaardbare wijze verhouden tot de toename van de adaptatiecapaciteit (kennis, technieken, middelen) en dus tot de klimaatbestendigheid die de landbouwsector op economisch haalbare wijze kan realiseren. Die toetsing dient de overheid niet alleen op systeemniveau uit te voeren, maar ook op het niveau van de verschillende subsectoren en voor specifieke doelgroepen (bv. jonge landbouwers en andere starters).

---

13 SALV, 29 november 2019, Advies Beleidswenken voor een klimaatbestendige landbouwsector, par. 8. https://www.salv.be/salv/publicatie/advies-beleidswenken-klimaatbestendige-landbouwsector

14 SALV, 29 november 2019, Advies Beleidswenken voor een klimaatbestendige landbouwsector, par. 3. https://www.salv.be/salv/publicatie/advies-beleidswenken-klimaatbestendige-landbouwsector

15 VMM, 2018, Impact van klimaatverandering op meteorologische droogte in Vlaanderen, p. 3: https://www.vmm.be/publicaties/impact-van-klimaatverandering-op-meteorologische-droogte-in-vlaanderen

De SALV vraagt om sterker op de effectieve omslag naar een meer klimaatbestendige landbouwsector in te zetten via het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds, conform het Regeerakkoord.[16]

De SALV meent dat de overheid bij de voormelde grotere eigen verantwoordelijkheid van land- en tuinbouwbedrijven (cf. **[1]**) ook een verantwoordelijkheid moet opnemen. Dit kan via een stimulerend beleid met de instrumenten van het toekomstig Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). In het kader van de discussie over het Vlaams strategisch plan, opgesteld in functie van het toekomstige GLB, kunnen onder meer ecoregelingen paden bieden die landbouwers belonen om de disruptieve effecten van de klimaatverandering maximaal op te vangen. De SALV meent dat de mogelijkheden van het nieuwe GLB in deze maximaal verkend en benut dienen te worden.

[5] **Een grondige socio-economische impactanalyse voor de verschillende klimaatscenario's ontbreekt in de motivering voor de vooropgestelde aanpassing van de regelgeving.** De Vlaamse Regering onderbouwt de aanpassing van de regelgeving op basis van een verbeterde accuraatheid van de weersvoorspellingen en de aldus betere zelfredzaamheid van de burger.[17] Een argumentatie gestoeld op een socio-economische impactanalyse van de vooropgestelde aanpassingen ontbreekt. Nochtans geeft een dergelijke economische impactanalyse erkenning aan het belang van de economische performantie als essentiële hoeksteen van klimaatslimme landbouw.[18] Concreet vraagt de SALV om de effecten te verhelderen van zowel de nieuwe definitie van de verschillende rampen als van de begrenzing gevestigd op het optreden van de Vlaamse Regering als waarborgfonds in het kader van de brede weersverzekering, voor wat betreft:

- de weerbaarheid van de sector op systeem- en bedrijfsniveau,.... Daarbij zou op transparante en onderbouwde wijze moeten kunnen worden aangetoond dat de veranderde inzetbaarheid van het Rampenfonds zich passend verhoudt tot de economische haalbaarheid van andere beschikbare risicobeheersinstrumenten en de economische en technische haalbaarheid van beschikbare adaptatiemaatregelen op bedrijfsniveau.
- de gecumuleerde impact van opeenvolgende weerkundige extremen op de inkomensvorming van de landbouw(st)er en de financiële kwetsbaarheid van de ondernemingen.

---

16 Vlaamse Regering, Regeerakkoord 2019-2024, p. 84: "Het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) zal als onderdeel van het nieuw GLB grondig hervormd worden tot een toekomstgericht ondernemersfonds waarbij via het VLIF land- en tuinbouwers aangemoedigd worden om hun bedrijfsstructuren te verduurzamen zodat ze enerzijds meer in staat zijn aan de maatschappelijke verwachtingen inzake leefmilieu, biodiversiteit, klimaat en dierenwelzijn tegemoet te komen en anderzijds weerbaarder worden tegen marktschokken." https://www.vlaanderen.be/publicaties/regeerakkoord-van-de-vlaamse-regering-2019-2024

17 Vlaamse Regering, 5 juni 2020, Voorontwerp van uitvoeringsbesluit bij het decreet over de tegemoetkoming in de schade die aangericht is door rampen in het Vlaamse Gewest, nota, p. 2.

18 SALV, 29 november 2019, Advies Beleidswenken voor een klimaatbestendige landbouwsector, par. 1. https://www.salv.be/salv/publicatie/advies-beleidswenken-klimaatbestendige-landbouwsector. Omtrent klimaatslimme landbouw zie Enow, A., 27 juli 2018, Klimaatslimme landbouw in Vlaanderen, niet-bindend achtergronddocument, https://www.salv.be/salv/publicatie/achtergrondnota-klimaat-slimme-landbouw-vlaanderen

- de tegemoetkoming in het geval van rampzalige natuurverschijnselen met lokaal karakter, waarbij het wetenschappelijk weerkundig criterium moeilijker kan worden vastgesteld en het financieel criterium van gemelde schade te laag kan zijn omwille van het geringe aantal schadelijders. De adviesraad wijst in die context bijvoorbeeld op het voorkomen van lokale windhozen en variaties inzake (intense) neerslag.[19]
- de goede werking van de brede weersverzekering. De Vlaamse Regering treedt vanaf 100 miljoen euro schade op als een soort waarborgfonds in het kader van de brede weersverzekering. Dat maakt dat de totale maximale vergoeding (i.e. vanuit de verzekeringssector en de overheidswaarborg) 200 miljoen euro bedraagt. De SALV vraagt om de impact van de beperking van de overheidswaarborg tot 100 miljoen euro op de aantrekkelijkheid en goede werking van de brede weersverzekering te duiden. De adviesraad stelt immers vast dat bij rampen uit het recente verleden de gemelde schade per ramp het totale bedrag van 200 miljoen euro overschrijdt.[20] De SALV wijst op het belang van een doordachte invulling van het Vlaams Rampenfonds om de ontwikkeling van de verzekeringsmarkt te ondersteunen en te sturen op de diepte, de breedte en de snelheid waarmee de private markt zich ontwikkelt.

Een degelijke impactanalyse is onontbeerlijk om ervoor te zorgen dat de aanpassing van de landbouw aan de klimaatverandering op een inclusieve manier gebeurt.[21] Daarbij moet het adaptatiebeleid ook de investerings- en buffercapaciteit van specifieke doelgroepen in ogenschouw nemen (bv. jonge landbouwers en andere starters, sub-sectoren die door tijdelijke of onvoorspelbare economische crisissen in moeilijk financieel vaarwater verkeren,…).

19 Zie Brouwers, J. et al., 2015, MIRA Klimaatrapport 2015, p. 70, en VMM, s.d., Hoe gaan neerslagpatronen veranderen?, webpagina: “Hoe klein Vlaanderen ook is, het effect van klimaatverandering op de neerslag zal er van plaats tot plaats verschillend zijn. Op basis van de klimaatmodellen mag worden verwacht dat de dat dichter bij de kust een grotere toename in winterneerslag kan worden verwacht tegen 2100. Ook in het warmere oostelijke deel van Vlaanderen (…) worden duidelijk intensere neerslag-extremen verwacht.” https://klimaat.vmm.be/nl/-/hoe-gaan-neerslagpatronen-veranderen-in-vlaanderen

20 Bv. droogte van 2018: ca. 457 miljoen euro.

21 SALV, 29 november 2019, Advies Beleidswenken voor een klimaatbestendige landbouwsector, par. 5. https://www.salv.be/salv/publicatie/advies-beleidswenken-klimaatbestendige-landbouwsector

Specifieke aanbevelingen met betrekking tot het onderhavig voorontwerp van uitvoeringsbesluit:

De adviesraad formuleert een aantal specifieke aanbevelingen in volgorde van de artikelen van het voorontwerp van besluit:

[6] **De SALV uit zijn waardering voor de hantering van zowel een wetenschappelijk criterium als een financieel criterium (gemelde schade) voor de erkenning van een potentieel ongunstig natuurverschijnsel als natuurramp** (art. 2). De adviesraad wijst erop dat het KMI aangeeft dat het wetenschappelijk criterium ook zijn beperkingen heeft, ingegeven door de meetinfrastructuur die gehanteerd wordt. De bepaling van terugkeerperiodes gebeurt bovendien aan de hand van een statistische schatting, hetwelk op zijn beurt aan onzekerheden onderhevig is.[22] De adviesraad vraagt om de fijnmazigheid van de aanwezige publieke meetinfrastructuur te verbeteren en zo mogelijk aan te vullen met gecertificeerde private meetinfrastructuur.

[7] **De SALV waardeert dat het voorontwerp van besluit voorziet in een voorrangsregeling voor agrariërs met aantoonbare liquiditeitsproblemen ten gevolge van de ramp** (art. 19)**.**

[8] **De SALV waardeert de erkenning van langdurige periodes van aanhoudende regenval als een potentieel ongunstig natuurverschijnsel dat als een natuurramp kan worden erkend** (art. 4)**.** De adviesraad herhaalt hierbij dat gewassen inderdaad niet enkel door kortstondige zware regenbuien, maar ook bij langdurige regen vernietigd kunnen worden.[23] De bepaling inzake aanhoudende regen komt niet alleen tegemoet aan de voorspellingen inzake hevige en langdurige regenval in bepaalde periodes van het jaar als gevolg van de klimaatverandering, maar ook aan de groeiende maatschappelijke vraag om in landbouwgebied de afvoer van water te vertragen en te verminderen.

[9] **Verduidelijk het wetenschappelijk criterium voor hagelschade** (art. 12). De adviesraad wijst erop dat hagel met een diameter kleiner dan drie cm ook uitzonderlijke schade kan veroorzaken aan teelten. De schade aan teelten kan immers niet louter afhangen van de omvang van de hagelbollen, maar ook van de duur van de hagelbui, de aard van de teelt, het groeistadium van de gewassen, en de andere weerkundige omstandigheden die de hagelbui kunnen beïnvloeden.

[10] **Onderzoek in welke mate zonnebrand als effect van klimaatverandering kan worden opgenomen in de lijst met potentieel ongunstige natuurverschijnselen die als een natuurramp kunnen worden erkend.** Tijdens de zomer van 2019 bracht zonnebrand immers heel wat teelten zware schade toe. In het erkenningsbesluit van 5 juni 2020 duidt Vlaamse Regering zonnebrand aan als een aanleiding van een landbouwramp, na erkenning van de uitzonderlijkheid van het natuurverschijnsel door het Koninklijk Meteorologisch Instituut.[24]

---

22 Vlaamse Regering, 5 juni 2020, Erkenningsbesluit zomer 2019 als landbouwramp. Bijlage. KMI, Advies voor het uitzonderlijke karakter van de droogte tijdens de zomer van 2019 in Vlaanderen, p. 4.

23 SALV, 12 september 2016, Advies Vlaamse Regering schade algemene rampen, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_2016-09_BVR_rampenfonds.pdf.

24 Vlaamse Regering, 5 juni 2020, Erkenningsbesluit zomer 2019 als landbouwramp. Bijlage. KMI, Advies voor het uitzonderlijke karakter van de hittegolf einde juli 2019 met betrekking tot schade aan de appelteelt in Vlaanderen.

[11] **Waarborg de landbouwkundige expertise in elke fase van de procedure van de schadebeoordeling.** Niet alleen bij de initiatiefneming voor de opstart van de procedure van de schadebeoordeling is de aanwezigheid van afdoende landbouwkundige expertise onontbeerlijk. Ook op het terrein dient de samenstelling van de schattingscommissies een onafhankelijke en vakkundige beoordeling van de schadeaanvraag te garanderen. Verder dienen tevens de controles achteraf en de voorbereiding van erkenningsbesluiten met voldoende kennis van zaken te worden uitgevoerd. De SALV vraagt om daartoe een goede samenwerking tussen de relevante beleidsdomeinen te realiseren.

[12] **Garandeer de administratieve eenvoud.** In lijn met eerdere aanbevelingen[25] in het kader van administratieve vereenvoudiging verwelkomt de adviesraad dat art. 14 van het voorontwerp van besluit in de mogelijkheid voorziet om de melding van rampenschade via het e-loket over te maken aan de Vlaamse overheid. Conform art. 18 zou het verzoek om een schattingscommissie samen te stellen echter via een schriftelijke vraag moeten worden gesteld. Volgens de adviesraad zou die aanvraag ook langs digitale weg moeten kunnen ingediend worden.

[13] **Verduidelijk de regelgeving voor de vaststelling van schadevergoedingen voor grensboeren.** De adviesraad vraagt hoe de schadedrempels zullen bepaald worden wanneer de schadelijders niet alleen gronden cultiveren in het Vlaamse gewest maar ook daarbuiten.

[14] **Onderzoek de mogelijkheden om structurele investeringen in het kader van schadepreventie gelijk te stellen met het aangaan van een verzekering.** In het kader van hagelschade stelt de handleiding bij de tegemoetkomingsaanvraag voor de erkende landbouwramp ‘uitzonderlijke zomer van 15 juni tot en met 30 september 2019’ volgens de vroegere regelgeving: “Indien u geen hagelverzekering heeft voor de verzekerbare teelten maar u wel structurele investeringen gedaan heeft om teeltschade door hagel te voorkomen (hagelnetten, overkappingen tegen hagel, hagelkanon waarvan u eigenaar of mede-eigenaar bent), dan kunnen deze investeringen beschouwd worden als gelijkwaardig met een verzekering.”[26] De adviesraad vraagt om te onderzoeken of en in welke mate ook in het nieuwe systeem een gelijkstelling aan de orde kan zijn voor structurele investeringen die effectief bijdragen aan het voorkomen van schade in teelten bij relevante extreme weersverschijnselen, en die zo de omslag naar een meer klimaatbestendige bedrijfsvoering in de hand werken (cf. **[4]**)

25 SALV, 12 september 2016, Advies Vlaamse Regering schade algemene rampen, par. 7, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_2016-09_BVR_rampenfonds.pdf

26 Departement Landbouw en Visserij, 5 juni 2020, Gebruikershandleiding bij de tegemoetkomingsaanvraag voor de erkende landbouwramp ‘uitzonderlijke zomer van 15 juni tot en met 30 september 2019’, p. 4.

Lijst met figuren

Figuur 1 Het Rampenfonds vormt een essentieel onderdeel van een evenwichtig risicobeheersinstrumentarium..... 9

Bijlagen

Overzicht van relevante publicaties van de SALV

SALV, 29 november 2019, Advies Beleidswenken voor een klimaatbestendige landbouwsector, https://www.salv.be/salv/publicatie/advies-beleidswenken-klimaatbestendige-landbouwsector

SALV, 12 september 2016, Advies Vlaamse Regering schade algemene rampen, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/SALV_2016-09_BVR_rampenfonds.pdf

SALV, SERV, Minaraad, 26 maart 2013, Advies Klimaatbeleidsplan 2013-2020, https://www.salv.be/sites/default/files/documenten/2013-09%20advies%20over%20het%20Vlaams%20Klimaatbeleidsplan.pdf

Enow, A., 27 juli 2018, Klimaatslimme landbouw in Vlaanderen, niet-bindend achtergronddocument, https://www.salv.be/salv/publicatie/achtergrondnota-klimaat-slimme-landbouw-vlaanderen